

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาเกี่ยวกับการพยากรณ์ในพุทธศาสนาเถรวาท พบว่าสามารถแบ่งการพยากรณ์ได้ 3 ประเภท คือ

1. การพยากรณ์ในฐานะที่เป็น การทำนาย เป็นการคาดการณ์ความเป็นไปของชีวิต หรือเหตุการณ์ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ด้วยหลักวิชาหรือวิธีการต่างๆ ซึ่งในพระไตรปิฎก และอรรถกถาปรากฏหลักฐานที่เป็นวิชาหรือวิธีการในการทำนายอยู่หลายประการ เช่น การทำนายอวยวะ ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ ดูลักษณะที่ ดูลักษณะบ้าน ดูฤกษ์ยามตราทัพ พยากรณ์ จันทรคราส สุริยคราส ทำนายดวงนักษัตร การทำนายโชคดี - โชคร้าย เป็นต้น แต่การพยากรณ์ที่เป็นการทำนายนี้อยู่ในกลุ่มของศาสตร์ที่เป็นตริจฉานวิชา ซึ่งเป็นศิลปะวิทยาการนอกพระพุทธศาสนาที่ไม่มีประโยชน์ พระพุทธองค์ ภิกษุ และภิกษุณีจึงเว้นขาดจากตริจฉานวิชา หากมีภิกษุหรือภิกษุณีฝ่าฝืนย่อมมีความผิดตามสิกขาบทที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ ทั้งยังเป็นเครื่องขัดขวางพระนิพพานอีกด้วย แต่ยังมีการทำนายที่คล้ายคลึงกัน เช่น การทำนายภัยในอนาคตของพระศาสนาที่พระพุทธองค์ทรงทำนายไว้และการทำนายมหาสุบิน 5 ประการเมื่อครั้ง ยังไม่ได้ตรัสรู้ ไม่จัดว่าเป็นตริจฉานวิชา เพราะเป็นคำทำนายที่เป็นการเตือนสติให้ระมัดระวังตน เป็นไปเพื่อการประพฤตินตามเป้าหมายของพระพุทธศาสนาคือเพื่อความพ้นทุกข์

2. การพยากรณ์ในฐานะที่เป็นการตอบคำถาม ตลอดพระชนม์ชีพขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ได้ตอบปัญหาธรรมต่างๆ เพื่อคลายความสงสัย ทั้งแก่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา หรือแม้แต่บุคคลภายนอกศาสนาที่ต้องการไต่ถามที่กับพระองค์ ซึ่งการถาม - ตอบปัญหาของพระพุทธองค์นั้นทรงตอบปัญหาได้อย่างแจ่มชัด แต่สำหรับปัญหาบางประการ พระองค์ทรงเลือกที่จะไม่ตอบ คำถามที่พระพุทธองค์ไม่ทรงพยากรณ์เรียกว่าอัพยาเกตปัญหา เหตุผลที่ทรงตอบคำถามบางประการนั้นเป็นเพราะทรงทราบว่าพยากรณ์ปัญหาของพระองค์ จะสามารถทำให้จิตใจของผู้ถามเกิดความยินดี และเลื่อมใส ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ถาม ส่วนเหตุผลที่ไม่ทรงพยากรณ์ปัญหาบางประการเพราะเป็นคำถามที่ผู้ถามยังประกอบด้วยมิจฉาทิฎฐิว่ามีตัวตน ไม่มีประโยชน์ และที่สำคัญคือไม่เป็นไปเพื่อมรรค ผล นิพพาน

3. การพยากรณ์ในฐานะที่เป็นที่ยืนยัน ด้วยพหุพยาน เป็นการพยากรณ์ที่เป็นการยืนยันอดีต ปัจจุบัน และอนาคตที่พระพุทธรเจ้าเป็นผู้ยืนยัน มีความน่าสนใจมากกว่าคำพยากรณ์ที่ไม่ปรากฏว่ามีความผิดพลาด ทั้งยังมีรูปแบบของความสัมพันธ์บางประการเกิดขึ้นในการพยากรณ์ที่ทำให้การพยากรณ์ที่เป็นการยืนยันด้วยพหุพยาน มีความพิเศษต่างจากการพยากรณ์ประเภทอื่น กล่าวคือการทำชีวิตของแต่ละบุคคลเป็นไปตามคำพยากรณ์ทำให้ดูเหมือนว่าอดีต ปัจจุบัน และอนาคตจะถูกกำหนดไว้แล้วว่าจะต้องเป็นไป ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจที่ขัดแย้งกับหลักการที่สำคัญทางพุทธศาสนาคือกฎแห่งกรรมและไตรลักษณ์ โดยเข้าใจว่าที่ชีวิตเป็นไปตามคำพยากรณ์ด้วยพหุพยานเพราะชีวิตถูกกำหนดมาแล้วด้วยอำนาจของพระเจ้าหรือกรรมเก่าเท่านั้นบันดาลให้ เป็นไป และ เนื่องจาก เข้าใจว่าชีวิตถูกกำหนดมาด้วยอำนาจลึกลับบางอย่าง จึงไม่เชื่อมั่นว่าจะมี ศักยภาพที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตตนเองได้ เมื่อพระพุทธรเจ้าทรงพยากรณ์ชีวิตของบุคคลนั้นแล้ว หากต้องการเปลี่ยนแปลงผลจากการพยากรณ์คงเป็นไปไม่ได้เพราะไม่สามารถควบคุมชีวิตตนเอง ได้ ความเข้าใจว่าชีวิตเปลี่ยนแปลงไม่ได้ จึงตีความว่าชีวิต เทียง และเมื่อมีความเที่ยงที่จะเป็นไป แสดงว่ามีตัวตนที่เป็นเจ้าของชีวิตนั้น การที่พระพุทธรเจ้าทั้งหลายทรงพยากรณ์ได้ถูกต้องเพราะทรง เข้าไปรู้ความเป็นไปในลักษณะนี้

ความเข้าใจเหล่านี้ผู้วิจัยได้พิสูจน์แล้วว่าเกิดจากความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องตามหลัก พุทธศาสนาเถรวาท เช่น ความเชื่อว่ามีพระเจ้าผู้สร้างหรืออำนาจของกรรมเก่าเท่านั้นบันดาลให้ ชีวิตเป็นไป ความเชื่อว่ามีมนุษย์ไม่มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงและรับผิดชอบชีวิต ความเห็น ว่าชีวิตเที่ยงและความเห็นว่ามีตัวตนที่แท้จริงที่บังคับบัญชาได้เป็นผู้กระทำและรับผลกรรม เมื่อนำ ความคิดเหล่านี้ไปพิจารณาพยากรณ์ด้วยพหุพยานจึงเกิดข้อขัดแย้งขึ้น แต่เมื่อพิจารณาด้วย ความเห็นที่ถูกต้องตามเป็นจริงว่าด้วยพระญาณอันเป็นสัพพัญญุตญาณของพระพุทธรองค์ ทรงรู้ สิ่งทั้งปวงอย่างชัดแจ้ง คือทรงรู้ตามความเป็นจริงว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ให้ชีวิตเป็นไปได้ด้วย ตนเอง ความเป็นไปทั้งหลายในชีวิตที่มนุษย์ต้องเจอเกิดจากเหตุและปัจจัยต่างๆ ทั้งจากอดีตและ ปัจจุบันที่แต่ละคนได้กระทำ และเมื่อมนุษย์มีศักยภาพในการสร้างสรรค์ชีวิต ความนิ่งนอนใจที่จะ กระทำในสิ่งต่างๆ และขาดความรับผิดชอบต่อการกระทำก็จะมี เพราะมนุษย์ตระหนักแล้วว่า สามารถควบคุมชีวิตให้เป็นอย่างที่ต้องการได้ด้วย การสร้างเหตุและปัจจัยให้เหมาะสม แต่ก็อยู่ ภายใต้การตระหนักที่ว่าบางครั้งก็ไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์บางอย่างได้เมื่อถึงเวลาที่กรรมจะ ส่งผล แต่ก็สามารถเรียนรู้ว่าที่ไม่สามารถควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงเรื่องบางอย่างได้ เพราะต้อง รับผิดชอบต่อผลของการกระทำในอดีต และทรงรู้ในความเป็นไปตามธรรมชาติว่าเกิดจากเหตุ ปัจจัยที่ไหลเป็นกระแสอย่างอิงอาศัยกัน สิ่งที่ถูกปัจจัยปรุงแต่งทั้งปวงจึงไม่เที่ยง ไม่มีตัวตนตนที่

แต่ที่จะบังคับบัญชาให้เป็นไปได้ และไม่มีตัวตนที่เป็นผู้กระทำและรับผลการกระทำ การรู้สิ่งทั้งปวงตามที่เป็นจริงเช่นนี้เองที่ทำให้การพยากรณ์ด้วยพุทธญาณมีความถูกต้องแม่นยำและสอดคล้องกับทั้งกฎแห่งกรรมและไตรลักษณ์

การศึกษาการพยากรณ์ด้วยพุทธญาณเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงหลักการที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาคือกฎแห่งกรรมและไตรลักษณ์ได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการพยากรณ์ที่พระพุทธองค์ทรงใช้ยืนยันสภาวะแห่งธรรมชาติของชีวิตที่เป็นไปตามกฎแห่งกรรมและไตรลักษณ์ ผ่านการพยากรณ์ทั้งที่เป็นอดีต ปัจจุบันและอนาคต ดังนั้นในการศึกษาเกี่ยวกับการพยากรณ์ในพุทธศาสนาเถรวาท พบว่าการพยากรณ์ที่เป็นการยืนยันด้วยพุทธญาณช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในความจริงของชีวิตตามหลักพุทธศาสนาเถรวาทได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่ศึกษาเรื่องนี้ด้วยความเห็นที่ถูกต้องดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติตนให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดตามหลักพุทธศาสนาเถรวาท คือความพ้นทุกข์ ดังนั้นจึงควรจะสนับสนุนให้มีการศึกษาการพยากรณ์ด้วยพุทธญาณด้วยความเห็นที่ถูกต้องให้แพร่หลาย เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการพยากรณ์ในพุทธศาสนาเถรวาทในครั้งต่อไป คือศึกษาวิเคราะห์ว่าผู้คนในสังคมไทยจะมีทัศนคติอย่างไร เมื่อได้ทราบว่าพระพุทธเจ้าปฏิเสธเรื่องการพยากรณ์ที่เป็นศาสตร์ของการทำนาย ซึ่งอาจช่วยให้ผู้คนในสังคมมีพฤติกรรมในการพึ่งพาหมอดูลดลงและพึ่งพาตนเองเพิ่มมากขึ้น